

Justiitsministeerium
info@just.ee

Teie 02.01.2024 nr 8-3/11-1

Meie 05.02.2024 nr 1-12/2-2

Autoriõiguse seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse kooskõlastamine

Kultuuriministeerium kooskõlastab autoriõiguse seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse (edaspidi VTK).

Toetame kõikide VTK-s välja toodud probleemkohtade lahendamist eesmärgiga muuta autoriõiguse seaduse ja sellest tulenevate õiguste kasutamine ning kaitsmine selgemaks ja lihtsamaks.

1. Erakopeerimise jaotuskava väljatöötamise komisjoni koosseisu osas toetab Kultuuriministeeriumis VTK-s toodud selgituste põhjal esialgu varianti a4 (kombinatsioon praegusest ning erapooletute asjatundjate mudelist). Sarnaselt autoriõiguse komisjonile võiks ka antud komisjoni koosseisu kinnitada justiitsminister. Loodame, et huvigruppide tagasiside pinnalt on võimalik luua parim terviklahendus ja oleme valmis eelnõu väljatöötamise ajal kaasa mõtlema.

Soovitame lisaks erakopeerimise tasust 10% organisatsioonidele muusika- ja filmikultuuri arendamiseks ning koolitus- ja teadusprogrammide finantseerimiseks või kasutamiseks muudel analoogsetel eesmärkidel tasu maksmise taotlus- ja aruandevormide loomisele ja avalikustamisele liituda mõne olemasoleva taotluste menetlemise infosüsteemiga. See lihtsustab nii taotlejate kui menetleja tööd.

2. Toetame blokeerimismeetmete väljatöötamist eesmärgiga tagada kaasaegne ja efektiivne autoriõiguste ning sellega kaasnevate õiguste kaitse. Antud muudatuse raames palume Eesti Rahvusraamatukogu ettepaneku põhjal hinnata selle meetme mõju veebiarhiveerimisele, lähtuvalt säilituseksemplari seaduse § 7 lõigetest 2 ja 3.

3. Toetame ka autoriõiguse komisjoni töö tõhustamiseks väljatöötatavaid muudatusi (koosseisu ja tööpõhimõtete täpsustamine, töö tasustamine). Teadlikkust komisjoni olemasolust tuleb kindlasti suurendada ja Kultuuriministeerium saab omalt poolt sellele oma võrgustike kaudu kaasa aidata. VTK punkti 3.2 teise lause kohaselt võib komisjoni korrastamise järel sellest saada hea vahend õiguste omajatele, et lahendada tekkinud probleemid neutraalse vahendaja ja eksperdi kaudu. Loodame, et uuenenud komisjon oleks lisaks õiguste omajatele tõhus vahend ka õiguste kasutajatele. Palume lisada tulevikus komisjoni koosseisu ka kasutajate esindaja (nt Eesti Rahvusraamatukogu).

Toome alljärgnevalt mõned ettepanekud, mida väljatöötatava eelnõu raames tuleks Kultuuriministeeriumi hinnangul muuta või täiendavalt reguleerida.

1. Kultuuriministerium soovib korrastada autoriõiguse seaduse (AutÕS) § 13³ ja § 27¹ toodud tasu maksmise regulatsiooni (tasu autoritele ja autoriõiguste omajatele avalikest raamatukogudest teoste laenutamise ja reprograafilise reprodutseerimise eest).

AutÕS § 13³ lõike 1 kohaselt on raamatukogul õigus autori, esitaja ja fonogrammitootja nõusolekuta koju laenutada teost ja teose helisalvestist, kuid nimetatud isikutele on õigus saada kojulaenutamise eest tasu. Audiovisuaalse teose kojulaenutamine on lubatud vaid juhul, kui filmi esmasalvestuse tootja on andnud selleks loa. Viidatud paragrahvi lõike 4 kohaselt võetakse autorile, esitajale ja fonogrammitootjale väljamakstava tasu suuruse arvutamise aluseks eelarveaastas tasude maksmiseks eraldatud riigieelarvelised vahendid ja kalendriaastas rahvaraamatukogudes elektrooniliselt registreeritud laenutused.

Rahvaraamatukogudest teoste laenutamise eest autorile makstava tasu jaotamise määrad, tasu arvutamise ja väljamaksmise alused ning korra on viidatud paragrahvi lõike 6 alusel kehtestanud Vabariigi Valitsus.

AutÕS § 13³ lõike 8 kohaselt on tasu väljamaksja valdkonna eest vastutava ministri määratud juriidiline isik (§ 13³ lg 8). Tasu ülempiir on neljakordne Statistikaameti esitatud eelmise aasta Eesti keskmine brutopalk (§ 13³ lg 10).

Kultuuriministerium soovib muuta autorile makstava laenutushüvitise summa ülempiiri, muutes selle neljakordse Eesti keskmise brutopalka asemel kuuekordseks Eesti keskmiseks brutopalgaks. Nii Civitta Eesti AS 2023 tehtud uuringus „Loometöö tasustamine Eestis ja loomepalkade mõju hindamine“¹ kui loovisikute ja loomeliitude seaduse muutmise VTK kaasamisprotsessis² leidis kinnitust tõdemus, et kirjanduse valdkonna loovisikute tulu oma loomingust on väga väike ja see ei ole valdkonna arengu tagamiseks jätkusuutlik. Muudatus looks võimaluse maksta populaarsematele kirjanikele kuni kuue kuu keskmise brutopalka suuruse hüvitise teoste laenutamise eest. Ühtlasi võiks kaaluda seaduses hüvitisele alampiiri sätestamist või volitusnormi loomist Vabariigi Valitsusele alampiiri sätestamiseks oma määrusega, et väljamakseid oleks võimalik mõistlikus mahus optimeerida.

Kokku tuleks leppida ja seaduses sätestada ka hüvitise eelarve kujunemise alused. Seda saaks teha näiteks laenutuste arvust lähtudes. Kultuuriministerium teeb ettepaneku sarnaselt nõ tühja kasseti regulatsioonile fikseerida seaduse tasandil ühe laenutuse hinna või selle vahemiku ja anda Vabariigi Valitsusele ülesandeks see regulatsioon teatud regulaarsusega üle vaadata (vrdl AutÕS § 27 lg-d 7¹ ja 7²). See tagaks laenutushüvitise stabiilsuse ja järjepidevuse ning autoritele nende teoste tasuta kasutamise õiglase hüvitamise.

AutÕS § 13³ lõike 8 puhul soovime ajakohastada tasu väljamaksja isikut puudutavat regulatsiooni. Kehtiva seaduse kohaselt on valdkonna eest vastutaval ministril (antud juhul kultuuriministril) kohustus anda tasu väljamaksmine ülesandena mõnele juriidilisele isikule. Seaduses peaks aga olema sätestatud, et tasu väljamaksmise ülesande kui haldusülesande võib valdkonna eest vastutav minister anda juriidilisele isikule, sõlmides haldusülesande täitmiseks halduslepingu. Tulenevalt halduskoostöö seaduse §-st 4 tuleb sätestada täidesaatva riigivõimu volituse sisu ja haldusülesanne, haldusülesande täitmise üle haldusjärelevalvet teostava asutuse või organi ning haldusülesande täitmise edasise korralduse juhul, kui haldusleping lõpetatakse ühepoolset või kui esineb muu põhjus, mis takistab juriidilisel isikul jätkata haldusülesande edasist täitmist.

Samasugused lahendused pakume välja ka AutÕS § 27¹ toodud regulatsiooni juures (tasu teose reprograafilise reprodutseerimise eest). Viidatud sätte lõike 4 kohaselt maksab tasu välja valdkonna eest vastutava ministri määratud juriidiline isik, kes esindab autoreid või autorite organisatsioone. Ka seda sätet tuleks ajakohastada ja sätestada, et valdkonna eest vastutav minister

¹ <https://kul.ee/uuringud#vabakutselised-loovi>

² <https://www.kul.ee/LLSVTK>

(kultuuriminister) võib sättes viidatud haldusülesande anda juriidilisele isikule, sõlmides selleks halduslepingu. Soovime välja jätta ka viite autoreid või autoreid esindavate organisatsioonide esindamisele, sest see on mittevajalik kitsendus. Samuti soovime ka teose reprograafilise reprodutseerimise tasu puhul teha ettepaneku fikseerida reprograafiahüvitise määr või selle vahemik seaduse tasandil võrreldavalt nn tühja kasseti tasu põhimõttega, et luua selgemad ja ühtsemad alused eelarve kujundamiseks.

Oleme valmis Justiitsministeeriumiga toodud ettepanekuid täiendavalt arutama, et leida parim lahendus reprograafia- ja laenutushüvitiste süsteemi efektiivsemaks muutmiseks. Teeme ettepaneku kaasata eelnõu väljatöötamisse lisaks kollektiivse esindamise organisatsioonidele ka muid valdkondlikke-esindusorganisatsioone.

2. Teeme ettepaneku arutada seaduse muudatuse väljatöötamise raames ka tehisintellektiga seonduvaid küsimusi, arvestades teema aktuaalsust ja mõjukust erinevates loomesektorites ning autorite õiguste kaitsmise vajadust muutunud loomekeskkondades, kus digitaalsetel kanalitel on suurem mõju ning tehisintellekti kasutamine järjest suureneb.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Heidy Purga
minister

Maria-Kristiina Soomre 628 2242 maria-kristiina.soomre@kul.ee

Asta Trummel 628 2223 asta.trummel@kul.ee

Katre Väli 628 2212 katre.vali@kul.ee

Ülle Talihärm 628 2244 ulle.taliharm@kul.ee

Siiri Pelisaar 6282225 siiri.pelisaar@kul.ee